

Paulina Filip

Uniwersytet Rzeszowski

RENTOWNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ DZIAŁANIA PRZEDSIĘBIORSTWA

Streszczenie: W warunkach kryzysu finansowego ocena rentowności i efektywności gospodarowania stała się ważnym elementem i koniecznym narzędziem w kierowaniu, ocenie wyników i podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego rozwoju przedsiębiorstwa. W artykule przedstawiono ocenę działalności wybranego przedsiębiorstwa przez pryzmat jego rentowności jako podstawowego narzędzia optymalizacji zysków i nadwyżki finansowej. Prawa rynku powodują, że utrzymują się na nim tylko ci wytwórcy i usługodawcy, którzy produkują tanio, a dobrze i którzy znają na bieżąco sytuację w obszarze podaży i popytu oraz orientują się w strukturze, poziomie i trendach w zakresie kosztów, zarówno we własnym przedsiębiorstwie, jak w skali makroekonomicznej. Dlatego bardzo ważne jest śledzenie trendów i wzajemnych korelacji przychodów i kosztów w ujęciu dynamicznym.

Słowa kluczowe: efektywność, opłacalność, przedsiębiorstwo.

1. Wstęp

W warunkach gospodarki rynkowej działalność gospodarcza wiąże się z realizacją ustalonych zadań. Procesy gospodarcze wiążą się z zużyciem wcześniej zgromadzonych zasobów jednostki oraz wykorzystaniem usług obcych i siły roboczej. Prowadzi to zwykle do powstania określonych efektów – produktów, usług, których sprzedaż jest dla jednostki gospodarczej źródłem środków pieniężnych. Działalność gospodarcza powoduje z jednej strony powstawanie kosztów, z drugiej zaś – przychodów i wyników finansowych.

Akceptację na rynku uzyskuje jedynie uzasadnione zużycie zasobów gospodarczych. Oszczędne zużycie zasobów wynika również z zasady gospodarności. Jeśli jego wielkość przekracza rozmiary gospodarczo lub społecznie uzasadnione w danych warunkach funkcjonalno-organizacyjnych bądź nie daje użytecznych efektów, stanowi stratę. Zasada gospodarności polega na poszukiwaniu i wyborze najbardziej korzystnej relacji między nakładami i efektami. Przestrzeganie tej zasady oznacza racjonalne wykorzystywanie zaangażowanych zasobów i minimalizację kosztu jednostkowego.

Ocena działalności przedsiębiorstwa przez pryzmat jego rentowności powinna być jednym z podstawowych narzędzi optymalizacji zysków i nadwyżki finansowej

[Grzebyk 2008, s. 386–387]. Pojęcie rentowności jednostki gospodarczej określa proporcje między finansowymi nakładami a uzyskanymi efektami finansowymi. Ocena ta odgrywa bardzo ważną rolę, gdyż uzyskane wyniki finansowe umożliwiają potwierdzenie nie tylko trafności podjętych decyzji, ale również kierunku rozwoju przedsiębiorstwa w przyszłości [Grzebyk, Filip 2003, s. 299–304].

Teoria zarządzania efektywnością i opłacalnością działalności gospodarczej ma wiele egzemplifikacji w dzisiejszej rzeczywistości gospodarczej. Jest to zagadnienie bardzo obszerne. W artykule przedstawiono najważniejsze jego aspekty i starano się przybliżyć jego istotę na przykładzie firmy Apkon Sp. z o.o. w Przemysłu. W toku analiz starano się wskazać schemat postępowania, dzięki któremu ocena rentowności prowadzonej działalności w kontekście pomiaru wyniku finansowego jednostki gospodarującej będzie kompletna i użyteczna. Analiza wartości wskaźników rentowności pozwala bowiem na systematyczną kontrolę wyników przedsiębiorstwa, a dzięki wynikom analizy można także podejmować działania polepszające lub utrzymujące aktualny stan rzeczy.

2. Rentowność, zyskowość i efektywność działania przedsiębiorstwa

Miarą dochodowości działalności gospodarczej jest *rentowność*. Oznacza to osiągnięcie nadwyżki przychodów nad poniesionymi kosztami. Rentowność stanowi efekt połączenia kapitału oraz pracy w konkretnym przedsięwzięciu. Jest odzwierciedleniem efektywności funkcjonowania. Dochód przewyższający koszty jego uzyskania powinien być nie tylko rezultatem podejmowanych działań, lecz także ich głównym celem. Dlatego każde przedsiębiorstwo dąży do osiągnięcia zysku i jego maksymalizacji [Leszczyński, Skowronek-Mielczarek 2004, s. 140].

Zyskowość wiąże się z osiągnięciem przez firmę dodatniego wyniku finansowego, odwrotnością zyskowości jest *deficytowość* odnotowana w przypadku wystąpienia straty jako ujemnego wyniku finansowego.

Z doświadczeń wielu przedsiębiorstw wynika, że bardzo ważnym elementem w każdej jednostce jest *efektywność*. Dzięki niej podmiot gospodarczy jest rentowny i dobrze się rozwija. Sprawne zarządzanie efektywnością polega m.in. na śledzeniu bieżących wyników przedsiębiorstwa, znajdowaniu błędów i podejmowaniu działań korekcyjnych. W ujęciu ogólnym efektywność to [Skrzypek 2000, s. 190]:

- pozytywny wynik,
- skuteczność, sprawność, umiejętność,
- klucz do wzrostu konkurencyjności każdego przedsiębiorstwa,
- szybkość reakcji na wyzwania i oczekiwania rynku,
- zdolność do realizacji strategii firmy i osiągnięcia ściśle określonych celów.

W warunkach zmienności otoczenia dążenie do osiągnięcia efektywności to konieczność, a nie problem wyboru. Tym samym jest to istotne narzędzie pomiaru skuteczności zarządzania przedsiębiorstwem [Szczepański, Szyszko 2007, s. 57].

Efektywność opiera się na zasadach racjonalnego działania, które w pewnym uproszczeniu mogą być sformułowane jako uzyskanie maksymalnego efektu przy danych nakładach lub minimalizacji nakładów przy danym efekcie. Prowadzenie nieefektywnego procesu gospodarowania przez przedsiębiorstwo działające w zróżnicowanych warunkach prowadzi do stopniowego wyczerpania jego zasobów i grozi jego upadłością. Efektywność może być postrzegana w kategoriach wyników finansowych [Gołębiowski, Tłaczała 2009, s. 98]. Przedsiębiorstwo może je mierzyć z własnego punktu widzenia, uwzględniając poziom zysku i rentowności, wielkość obrotów, efektywność procesów produkcyjnych. W analizie efektywności gospodarowania przedsiębiorstwa ważne jest ocenienie różnych sfer jego działalności i wzajemnych ich uwarunkowań oraz wpływu na wielkości uzyskiwanych wyników. Główne wymiary efektywności to:

- Efektywność finansowa – miary finansowania wykorzystywane do analizy efektywności są bardzo ważnym instrumentem oceny i zarządzania. To one ukazują, jakie są zyski firmy, czy nie ponosi ona strat i co powinna robić, aby przyrost dochodów z roku na rok był jak największy.
- Efektywność operacyjna – jej istotę stanowi poszukiwanie sposobów zmniejszenia zużycia środków produkcji w przeliczeniu na jednostkę produktu. Ta efektywność przejawia się we wzroście wydajności pracy, obniżce kosztów, obniżaniu strat na brakach.
- Efektywność rynkowa – do wyznaczników sukcesu rynkowego zalicza się produkt i jego cechy, relacje z klientem, formę płatności, markę. Należy uwzględnić także koszty i doradztwo. Miarą efektywności w tym obszarze może być zyskowność klienta.
- Efektywność dynamiczna – ten rodzaj efektywności powinien mierzyć tempo, w jakim firma rozwija nowe produkty oraz wyniki, tworzy lub pozyskuje nowe technologie oraz umiejętności.

Jednym z ważnych mierników efektywności jest *produktywność*. To wymierny wskaźnik poziomu rozwoju gospodarczego i poziomu życia społeczeństwa, wykorzystywany w różnych analizach, statystykach i porównaniach. Produktywność to miara, która obejmuje relacje między efektami i zasobami. Jest to wskaźnik przekształcenia nakładów w wyniki. Istotą wprowadzania zasad produktywności do przedsiębiorstw jest poprawa jakości życia, wzrost wydajności pracy, przyrost sprzedaży i wzrost zyskowności [Pierścionek 2003, s. 24].

Rentowność i produktywność oznaczają dążenie do osiągania korzystnego wyniku finansowego, który jest głównym celem przedsiębiorstw. Bez możliwości uzyskania korzystnego wyniku finansowego niemożliwe byłoby podejmowanie działalności gospodarczej i prowadzenie jej w dłuższym okresie. Dodatni wynik finansowy pozwala inwestować i rozwijać przedsiębiorstwo.

3. Zysk netto jako miara sprawności finansowej przedsiębiorstwa

Ustalony w rachunku zysków i strat wynik finansowy pełni rolę miernika stopnia realizacji wyznaczonego celu finansowego. Wynik ten określa tempo zwrotu poniesionych w procesie gospodarczym nakładów oraz potencjalne korzyści właścicieli z wniesionego do przedsiębiorstwa kapitału. Obliczanie wyniku finansowego na poszczególnych poziomach jego tworzenia pozwala identyfikować czynniki, które wpływają na jego wielkość. Ocena siły dochodowej danego przedsiębiorstwa wymaga poznania wyniku finansowego ze szczególnym uwzględnieniem elementów tworzących zysk na działalności operacyjnej [Gruchot 2007, s. 23].

Aby dokonać ogólnej analizy wyniku finansowego, należy zbadać następujące jej aspekty: bezwzględną kwotę wyniku finansowego i jego charakter, dynamikę wyniku, strukturę wyniku finansowego, wskaźniki rentowności. Bezwzględna kwota wyniku finansowego, czyli zysk, świadczy o efektywności gospodarowania, który w przedsiębiorstwie pełni rolę miernika celu i jest wielkością pożądaną. Wstępna analiza rachunku zysków i strat oraz wyniku finansowego nie odzwierciedla jednak uzyskanych efektów w stosunku do poniesionych nakładów. Dopiero analiza wskaźnikowa rentowności dostarcza wyczerpującej informacji z tego zakresu i jest szeroko stosowana jako podstawowe źródło oceny rentowności prowadzonej działalności gospodarczej.

Wynik finansowy w wielkościach względnych jest relacją jego kwoty bezwzględnej do obrotu lub zaangażowanych zasobów. Takie relatywne wielkości nazywane są wskaźnikami rentowności. Analiza wskaźnikowa rentowności polega na obliczeniu i ocenie osiągniętych wskaźników efektywności przez ich porównywanie ze wskaźnikami z okresów ubiegłych, wskaźnikami dla podobnych jednostek gospodarczych lub ze wskaźnikami wzorcowymi. Pozwala to ustalić kierunek i wielkość odchyień oraz określić przyczyny wpływające na odchylenie, zwłaszcza wtedy, gdy kierunek odchylenia jest z punktu widzenia gospodarności niepożądany. Można wyróżnić trzy aspekty rentowności: rentowność sprzedaży, rentowność majątku, rentowność zaangażowanych kapitałów własnych.

4. Znaczenie i analiza sektora napojów

Przedmiotem działania firmy Apkon Sp. z o.o z siedzibą w Przemysłu jest produkcja zagęszczonego soku jabłkowego, a dodatkowym produktem ubocznym jest aromat jabłkowy. Sektor napojów w Polsce – do którego należy m.in. firma Apkon Sp. z o.o. – podobnie jak w wielu innych krajach ma niezwykle duże znaczenie ekonomiczne. Jest to związane głównie z rolą producentów napojów w zasileniu budżetu państwa oraz z podobną pozycją napojów w wydatkach gospodarstw domowych. Sektor napojów wykazuje stałą i dość stabilną tendencję wzrostową. Spożycie napojów od lat cechuje stały wzrost, który był szczególnie silny po wejściu Polski do Unii Europejskiej.

Tabela 1. Spożycie soków w Polsce (l/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2000	2003	2007	2009
Soki i napoje owocowo-warzywne	27,0	32,0	39,6	43,4

Źródło: na podst. danych GUS i IERiGŻ-PIB; *Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny* 5/2010, SIGMA-NOT, Warszawa 2010, s. 6.

skiej. Szybkim wzrostowi popytu krajowego na napoje sprzyja poprawa dochodów ludności i niskie tempo wzrostu detalicznych cen napojów, powodujące ich relatywne tanienie.

Według danych Stowarzyszenia Krajowej Unii Producentów Soków wytwarzaniem soków zagęszczonych w Polsce zajmuje się około 45 firm. Faktem jest coraz mniejsza konkurencyjność polskiego zagęszczonego soku jabłkowego na rynku światowym spowodowana niskim kursem euro do złotego, wzrostem kosztów surowca, energii i pracy. Dodatkowo spadają ceny zagęszczonego soku jabłkowego na rynkach światowych i w efekcie cena nie pokrywa kosztów produkcji. Wszystko to sprawia, że wielu producentów, zwłaszcza mniejszych, którzy nie posiadają stabilnego zaplecza surowcowego i finansowego, osiąga coraz mniejsze dochody lub ponosi straty. Ze względu na sezonowość produkcji i zbioru owoców moce produkcyjne w sektorze zagęszczonych soków owocowych wykorzystywane są w około sześćdziesięciu procentach, co dodatkowo zwiększa koszty działalności i konkurencję o surowiec.

5. Wartość dodana brutto jako miernik wzrostu wartości

Wartość dodana z działalności operacyjnej jest w ogólnym ujęciu różnicą między osiągniętym przez spółkę przychodem ze sprzedaży a wartością nakładów poniesionych na zakup dóbr i usług wytworzonych przez inne podmioty gospodarcze. Wartość dodaną firmy Apkon Sp. z o.o. przedstawia tab. 2.

Spółka Apkon w analizowanym okresie utrzymywała wysoką wartość dodaną przez dwa wcześniejsze lata. Załamanie rynku, które dotknęło branżę przetwórstwa owoców, miało bezpośredni wpływ na wykazaną zmianę wartości dodanej w ostatnim roku obrachunkowym. Spółka w ostatnich latach działalności wykazywała dobrą dynamikę sprzedaży swoich produktów. Wskaźnik za lata 2008/2009 wynosi 27,18%, za lata wcześniejsze zaś był dużo wyższy, kształtował się na poziomie 76%. Widoczną przyczyną jego spadku w ostatnim roku analizy było ogólne załamanie rynku branżowego. Przychody przedsiębiorstwa w latach 2009–2010 drastycznie spadły. Przychody ze sprzedaży zmniejszyły się o 82,38%, co związane jest z trudnościami sprzedaży uzyskanego już wyrobu bez utraty stosownej marży zysku. Podstawą trudności w branży były wysokie ceny surowca sezonu wcześniejszego i związana z nimi stagnacja na rynku odbiorców. Korelacja zysku ze sprzedaży w latach

Tabela 2. Wartość dodana w latach 2008–2010

	A. WARTOŚĆ DODANA Z DZIAŁ. OPERAC.	2008	2009	2010
1	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	15 173 440,72	19 298 161,99	3 399 968,91
2	Pozostałe przychody operacyjne	110 564,95	2 060 468,24	312 361,00
3	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	35 488,00	18 332,39	32 056,78
4	Zużycie materiałów i energii	11 640 222,81	13 935 114,03	5 081 468,48
5	Usługi obce	550 728,99	464 101,35	789 563,75
6	Pozostałe	6 076,37	21 997,08	9 227,66
7	Pozostałe koszty operacyjne	29 969,32	1 663 590,11	455 443,54
8	Razem pomniejszenia (3+4+5+6+7)	12 262 485,49	16 103 134,96	6 367 760,21
9	Wartość dodana z działalności operacyjnej (1+2-8)	3 021 520,18	5 255 495,27	-2 655 430,30
	B. WARTOŚĆ DODANA CAŁKOWITA BRUTTO			
10	Wartość dodana z działalności operacyjnej	3 021 520,18	5 255 495,27	-2 655 430,30
11	+ Przychody finansowe	244 742,43	98 019,76	184 363,80
12	-Koszty finansowe	0,00	667,00	10 216,44
13	+Saldo zysków i strat nadzwyczajnych	0,00	0,00	0,00
14	Wartość dodana brutto (10+11-12+13)	3 266 262,61	5 352 848,03	-2 481 282,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych.

Tabela 3. Wielkość poszczególnych kategorii kosztów działalności operacyjnej

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Koszty działalności operacyjnej	13 242 851,97	16 076 956,09	7 389 138,42
I. Amortyzacja	362 576,77	936 009,30	759 585,61
II. Zużycie materiałów i energii	11 640 222,81	13 935 114,03	5 081 468,48
III. Usługi obce	550 728,99	464 101,35	789 563,75
IV. Podatki i opłaty	20 350,95	20 773,15	24 931,68
V. Wynagrodzenia	537 261,70	569 063,26	589 598,49
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	90 146,38	111 565,53	102 705,97
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	6 076,37	21 997,08	9 227,66
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	35 488,00	18 332,39	32 056,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych.

2008–2010 po systematycznym wzroście gwałtownie spadła, osiągając w ostatnim roku poziom –223,84%.

Podstawową pozycją kosztów rodzajowych jest zużycie materiałów i energii, które w 2010 roku wynosiły 68,8%, następnie usługi obce – 10,7% i amortyzacja – 10,3%. Kolejną pozycją są wynagrodzenia, które w roku 2010 stanowiły 8% kosztów działalności operacyjnej. Pozostałe elementy kosztów nie były istotne. Struktura rodzajowa kosztów od lat wykazuje podobne wskazania. Najistotniejszą pozycją kosztową jest koszt materiałowy. W Polsce brakuje porozumienia między przemysłem przetwórczym a środowiskiem producentów owoców. Dlatego też od początku działalności spółka rozpoczęła aktywnie budowę sieci współpracujących dostawców, a także odbiorców. Zaopatrzenie w surowce realizowane jest obecnie poprzez umowy kontraktacyjne z producentami rolnymi i firmami zewnętrznymi. Jednym z istotnych celów strategicznych firmy jest oparcie bazy surowcowej na bezpośrednich producentach rolnych i współdziałanie w produkcji surowca najwyższej jakości. W tym kierunku zmierza ścisła współpraca z okolicznymi producentami rolnymi. Firma dba o nasadzenia sadów jabłoniowych przez dofinansowanie współpracującym dostawcom zakupu materiału szkółkarskiego. Motywacyjny system zapłaty za skupiony surowiec pozwala na osiągnięcie wysokiego poziomu jakości surowca. Dzięki tym działaniom zapewnione jest zaopatrzenie w niezbędne ilości surowca o najlepszej jakości. Spółka stara się, aby jak najwięcej surowca kupować na podstawie umów długoterminowych. Optymalnymi dostawcami są gospodarstwa sadownicze o dużej powierzchni. Obecną sytuację surowcową można nazwać rynkiem dostawcy, który kształtuje ceny i ma silniejszą pozycję rynkową. Choć zakład ma podpisane umowy długoterminowe na zakup części surowca, to jednak dużą rolę w ogólnej podaży mają warunki przyrodnicze. Z tego powodu ceny surowca mogą się zmieniać gwałtownie. Spółka, chcąc minimalizować wahania, organizuje lokalne skuppy, podpisuje również z sadownikami umowy kontraktacyjne.

Analiza kształtowania się wyniku finansowego spółki Apkon w kolejnych latach jest swoistym podsumowaniem sprawności zarządzania majątkiem oraz funkcjonowania przedsiębiorstwa. Tabela 4 pokazuje rentowność działalności przedsiębiorstwa na poziomie zysku ze sprzedaży, operacyjnego i netto.

Wyniki we wszystkich obszarach działania przedsiębiorstwa do 2009 roku były dodatnie. Ostatni rok obrotowy dla spółki zamknął się znaczącą stratą. Uzależniona

Tabela 4. Wyniki w poszczególnych obszarach działalności

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Zysk ze sprzedaży	1 930 588,75	3 221 205,90	–3 989 169,51
Zysk z działalności operacyjnej	2 011 184,38	3 618 084,03	–4 132 252,05
Zysk netto	1 370 392,14	2 842 123,19	–3 958 104,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych.

była ona przede wszystkim od bardzo trudnej sytuacji w branży w ostatnich dwóch latach. Obserwując wcześniejsze działania zarządu oraz kształtowanie się wyniku w poprzednich latach w tendencji wzrostowej, należy uznać, że obecny stan jest przejściowy, niezależny od działań spółki.

Analiza rentowności stanowi podsumowanie całej analizy wskaźnikowej. Opiera się na grupie wskaźników przyrównujących zysk na poszczególnych poziomach działalności do wartości osiągniętej sprzedaży. Wskaźniki te służą do syntetycznej oceny działalności gospodarczej przedsiębiorstwa. Dostarczają zintegrowanej informacji o tym, jak zarządzanie aktywami, finansowanie działalności wpływają na rezultaty osiągane przez przedsiębiorstwo. Jej wyniki można przyjąć za podstawę oceny realizacji strategicznego celu firmy, jakim jest zwiększenie jej wartości. W poniższej tabeli zamieszczono wybrane wskaźniki rentowności spółki.

Tabela 5. Wskaźniki rentowności w latach analizy

Nazwa wskaźnika	2008	2009	2010	średnia 2008–2010
Rentowność działalności operacyjnej	13,25%	18,75%	–121,54%	–29,84%
Rentowność sprzedaży	12,72%	16,69%	–117,33%	–29,30%
Rentowność aktywów brutto	21,31%	25,50%	–36,91%	3,30%

Źródło: sprawozdania finansowe, obliczenia własne.

Rentowność działalności operacyjnej liczona jest jako procentowa relacja wyniku operacyjnego do obrotu. Wskaźnik informuje o tym, ile procent wyniku operacyjnego jest w stanie wygenerować jedna złotówka zainwestowana w obrót. Optymalna wartość wskaźnika powinna wynikać z maksymalizacji wyniku operacyjnego przy określonych obrotach. W okresie 2008–2010 rentowność operacyjna uległa gwałtownemu zmniejszeniu, przyjmując wartość średnią dla badanego okresu –29,84%. Raptowny spadek związany jest z kryzysem, jaki przechodziła branża, w której działa przedsiębiorstwo. Podobnie kształtowała się rentowność sprzedaży, która liczona jest jako procentowa relacja zysku do wartości przychodów ze sprzedaży. Wskaźnik informuje o tym, ile procent zysku jest w stanie wygenerować jedna złotówka zainwestowana w obrót. W badanym okresie wskaźnik rentowności sprzedaży był dodatni przez dwa pierwsze lata, natomiast w 2010 roku gwałtownie spadł. Jego średni poziom wyniósł –29,30%. Rentowność aktywów liczona jest jako procentowa relacja zysku brutto do wartości majątku. Wskaźnik informuje o tym, jak przedsiębiorstwo zarządza swoimi aktywami oraz ile procent zysku brutto jest w stanie wygenerować jedna złotówka zainwestowana w majątek jednostki. Rentowność majątku uzależniona jest od szybkości rotacji aktywów oraz od poziomu rentowności sprzedaży w poszczególnych latach. Rentowność aktywów brutto w rozpatrywanym okresie zmalała z 21,31% w 2008 roku do –36,91% w 2010. Średnia wartość wskaźnika w latach analizy pozostała na poziomie dodatnim i wyniosła 3,30%.

6. Zakończenie

Podsumowując należy stwierdzić, że rentowność przedsiębiorstwa jest konsekwencją przyjętej strategii rozwoju obejmującej politykę cen oraz kontrolę kosztów wyznaczających udział zysku w sprzedaży, czyli marżę zysku. Przyjęcie niewłaściwej polityki w tym obszarze może powodować określone długofalowe konsekwencje finansowe dla przedsiębiorstwa.

Analiza rentowności odnosi się głównie do przeszłości przedsiębiorstwa, ale z pomocą analizy rentowności nie tylko mierzymy do ustalenia przeszłej efektywności działalności przedsiębiorstwa, lecz także możemy oszacować zdolność przedsiębiorstwa do generowania zysku w przyszłości. Stąd analiza rentowności służy zarówno potrzebom bieżącej działalności przedsiębiorstwa, jak i ocenie jej perspektyw rozwojowych. Należy sobie uzmysłwić, że w przypadku wskaźników finansowych same liczby mają stosunkowo małe znaczenie. Muszą być dopiero z czymś porównane, np. ze wskaźnikami podobnych przedsiębiorstw w tej samej gałęzi przemysłu, ze średnimi wskaźnikami dla danej gałęzi, ze wskaźnikami wynikającymi z planu finansowego i in.

Podsumowując należy zauważyć, że ocena rentowności i zyskowności firmy stała się ważnym elementem i koniecznym narzędziem w kierowaniu, ocenie wyników i podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego rozwoju przedsiębiorstwa. Wykazano również, że pomiar wyniku finansowego jednostki gospodarującej wzmocniony o analizę wartości dodanej czyni analizę bardziej kompletną i użyteczną w bieżącym zarządzaniu i dalszym podejmowaniu decyzji finansowych. W praktycznej ocenie rentowności i opłacalności prowadzonej działalności koncentracja działań analityczno-decyzyjnych przedsiębiorstwa oparta na pogłębionej ocenie wyników wartości dodanej jest kierunkiem pożądanym.

Literatura

- Gołębiowski G., Tłaczała A. [2009], *Analiza finansowa w teorii i praktyce*, Difin, Warszawa.
- Gruchot E. [2007], *Analiza finansowa na podstawie rachunku zysków i strat*, „Gazeta Podatkowa” nr 3 z 16.04.
- Grzebyk M. [2008], *Ocena kondycji finansowej firmy TUBIS*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 492, Ekonomiczne Problemy Usług nr 16, Szczecin.
- Grzebyk M., Filip P. [2003], *Rachunek kosztów jako jeden z warunków działalności przedsiębiorstwa i oceny jego rentowności*, [w:] *Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości – szanse i zagrożenia*, Wydawnictwo Państwowej Szkoły Zawodowej w Tarnobrzegu, Tarnobrzeg.
- Helfert E.A. [2004], *Techniki analizy finansowej*, PWE, Warszawa.
- Leszczyński Z., Skowronek-Mielczarek A. [2004], *Analiza ekonomiczno-finansowa spółki*, PWE, Warszawa.
- Polowczyk J. [2008], *Skuteczne strategie biznesowe. Praktyka i teoria*, Wyższa Szkoła Biznesu, Poznań.
- Pierścionek Z. [2003], *Strategie konkurencji i rozwoju przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa.

Sawicki K. [2000], *Analiza kosztów firmy*, PWE, Warszawa.

Skrzypek E. [2000], *Jakość i efektywność*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.

Szczepański J., Szyszko L. (red.) [2007], *Finanse przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa.

ENTERPRISE PROFITABILITY AND EFFECTIVENESS

Summary: The assessment of enterprise profitability and effectiveness in the circumstances of the financial crisis became a relevant element and a necessary tool in the management, evaluation of results and decision making, concerning further development of an enterprise. The article presents an evaluation of the business activity of “Apkon”, a limited liability company through its profitability as a basic optimization tool for profits and financial surplus. The rules of the market favour those manufacturers and service providers who inexpensively produce good quality products, who know the current market situation well in terms of supply and demand and who are familiar with the structure, level and trends concerning costs in both, their own enterprises and in the macroeconomic scale. Therefore it is essential to observe the trends and mutual correlations of income and expenditure in the dynamic perspective.